

Monumentnummer*: 531568

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 12 september 2014
Kadaster deel/nr 82663/77

Woonplaats* Nieuwegein
Gemeente* Nieuwegein
Provincie* Utrecht

Kadastrale gemeente* Jutphaas
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2119

Omschrijving**

Cluster 52. Fortwachterswoning (gebouw b).

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

De FORTWACHTERSWONING (gebouw b) is een aan de keelzijde van de wal, langs de Overeindseweg gelegen, niet verdedigbaar onderdeel van de Batterijen aan de Overeindseweg. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter. Soms had een dergelijk(e) woning of onderkomen tevens een andere functie, zoals die van sluiswachterswoning of brugwachtershuis. In de toegepaste architectuur bestaat mede hierdoor geen uniformiteit; het gebruikte bouw materiaal varieert, maar is gewoonlijk baksteen of hout en ook het aantal bouwlagen verschilt. Ook voor wat betreft de locatie van een wachterwoning zijn geen duidelijke standaarden; sommige fortwachterswoningen liggen binnen de fortgracht, andere daarbuiten - soms zelfs op enige afstand van het fort. De fortwachterswoning van de Batterijen aan de Overeindseweg lag voorheen op ongeveer gelijke afstand tussen de door een wal verbonden noordelijke en de zuidelijke batterij. Sinds de sloop van de zuidelijke batterij is het huis het zuidelijkste gebouwde onderdeel van het complex. De woning is omstreeks 1996 aan de oostzijde met één travee uitgebreid; rechts is in het aangebouwde gedeelte een extra venster gezet. Het zuidelijk dakvlak wordt doorbroken door een niet oorspronkelijke dakkapel. Aan de achterzijde is een vlak gedekte uitbouw gerealiseerd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

De FORTWACHERSWONING (gebouw b) is omstreeks 1880 opgetrokken op een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag onder een met gesmoorde kruispannen gedekt zadeldak, waarvan de nok parallel aan de Overeindseweg ligt. De schuifvensters hebben een getoogde bovenzijde. De voorgevel of zuidelijke langsgevel bevat een deur met bovenlicht met ter weerszijden (voor de realisatie van de uitbreiding rechts) één venster. De beide als puntgevels uitgevoerde zijgevels zijn identiek en bevatten een getoogd venster en een kleiner venster in de top en verder windveren. De achtergevel bevat onder andere een toegang.

De FORTWACHERSWONING (gebouw b) is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel uit het laatste kwart van de 19de eeuw, namelijk een, tussen de oorspronkelijk uit twee afzonderlijke batterijen bestaande, militaire dienstwoning van rond 1880.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de kenmerkende ligging aan de keelzijde van het oorspronkelijk uit twee door een wal verbonden batterijen.

* Het onderdeel is representatief omdat het een voorbeeld is van een bij een verdedigingswerk ingerichte fortwachterswoning.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument